

Antón Costas

Divorci entre economia i política

Som al llindar d'una d'aquelles etapes de la història en què canvien les bases de l'economia i les fonts de la competitivitat i el benestar dels països. Tot i això, com ho faria una intensa boirina, la crisi política que vivim no ens deixa veure la intensitat d'aquest canvi. Però quan d'aquí a una dècada mirem cap enrere, veurem que en aquests anys es van modificar radicalment els fonaments econòmics del nostre benestar.

Hi ha dos motors fonamentals que mouen aquesta transformació. Un, la gran revolució basada en la digitalització i la robotització de la indústria. L'altre, la nova revolució de l'energia.

Fins ara associem la digitalització a serveis basats en les tecnologies de la informació i les telecomunicacions i a activitats d'entreteniment i lleure. Però el seu impacte en la indústria està sent molt més intens i ampli. L'ús massiu dels robots intel·ligents està canviant les activitats manufactures i comercials. I noves tecnologies com la impressió en 3D de tota mena de materials permeten fabricar petites sèries amb costos unitaris baixos. Tot això té un impacte enorme en la productivitat i modifica els avantatges competitiu dels països.

L'impacte dels robots va més enllà de l'economia. Modificarà el nostre mode de vida. Els robots no es cansen, no s'equivoquen, treballen 24 hores al dia, no demanen conveni col·lectiu ni conciliació familiar. El seu impacte en l'ocupació serà intens. La vella revolució industrial del segle XIX va introduir màquines que van alleujar la fatiga i el patiment dels treballadors manuals. Però la nova revolució dels robots intel·ligents substituirà part de les tasques intel·lectuals que fins ara desenvolupen treballadors altament capacitats.

Com he dit, els guanys de productivitat seran enormes. La qüestió és com es distribuiran. De com es faci dependrà que la

desigualtat social que hi ha avui augmenti o es redueixi en els pròxims anys. La resposta es troba en qui serà l'amo dels robots.

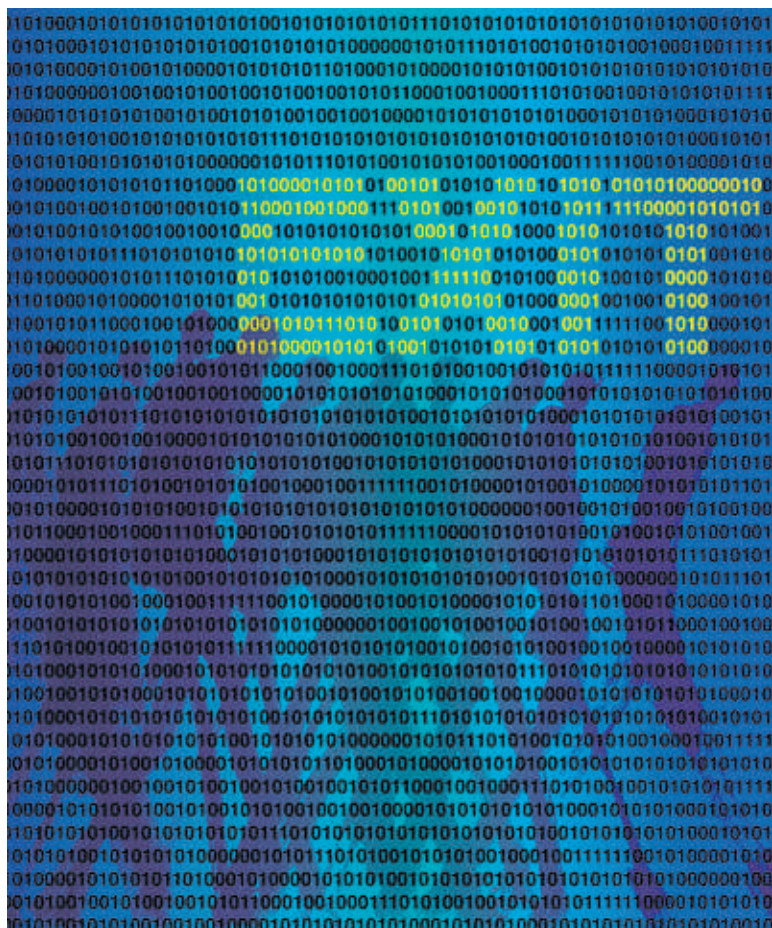
D'altra banda, la revolució de l'energia, basada en la nova tecnologia del *fracking*, que permet l'extracció del gas de dins les roques, està canviant els avantatges competitiu dels països i la geoeconomia mundial. El cost de l'energia ja és un terç més baix als Estats Units que a França o Espanya. Fins ara els salaris han estat un factor bàsic de la competitivitat de les empreses i dels països. A partir d'ara

necessitem que les nostres empreses tinguin la dimensió i la capacitat tecnològica adequada. De l'altra, cal no perdre les habilitats professionals que encara hi ha però que estan en perill de desaparèixer per jubilació dels treballadors que les conserven. I recuperar-ne d'altres que s'han perdut. La formació professional és essencial per aprofitar aquest retorn de la indústria.

Aquesta nova realitat m'ha fet recordar un assaig de Robert L. Heilbroner, un economista molt influent que va ensenyar a la New School for Social Research de Nova York. En un dels seus treballs, traduït al castellà com *Visiones del futuro*, Heilbroner assenyalava que amb l'arribada de l'època moderna, a partir de la Il·lustració, al segle XVIII, les societats es van acostumar a la idea que el futur pot ser millor que el present.

Les forces que alimenten aquesta expectativa de millora són la tecnologia, el capitalisme i la democràcia. Les dues primeres són forces autònomes. El seu efecte sobre el benestar de les societats no és, però, mecànic. Depèn de la tercera força, la política democràtica. Allà on promou el desenvolupament d'aquestes forces i orienta els seus efectes cap al benestar, la idea que el futur pot ser millor que el present es fa realitat.

La nostra política està fent aquest paper de partera del progrés? Catalunya va saber aprofitar la primera revolució industrial i la globalització de la segona meitat del segle XIX. Es va convertir en la fàbrica d'Espanya i va posar els fonaments d'un benestar que ha arribat als nostres dies. Però avui la política catalana està entotsolada. Com a la novel·la de Juan Marsé, està tancada amb una única joguina, aliena a aquestes transformacions tecnològiques i econòmiques. Es replega de manera temerosa i proteccionista sobre si mateixa. Política i economia estan en procés de divorci. Necessitem evitar-ho per projectar una mirada esperançadora sobre el futur. ●

OSCAR ASTRUMUJOFF

aquest avantatge serà en els costos energètics.

Un efecte inesperat i positiu d'aquestes dues transformacions és el retorn d'una part de les activitats manufactures als països desenvolupats. Activitats que en les dècades anteriors s'havien deslocalitzat estan tornant com a conseqüència de la modificació dels costos relatius de producció i de transport.

Per aprofitar aquest retorn de la indústria hem d'estar preparats. D'una banda,

Pilar Rahola

De fora estant

Encara que Tennessee Williams assegurava que "el temps és la distància més llarga entre dos llocs", la distància física no és menyspreable. Posar quilòmetres a la pròpia realitat i observar les seves mancances des d'aquest punt llunyà neteja la lupa perquè la mirada sigui més nítida. I això és molt valuós quan es tracta de realitats tan hiperventilades com la catalana, la complexitat de la qual crea una espessa nebulosa. Estem vivint un moment tan sobrecarregat de lírica i de prosa que pujar a una muntanya llunyana i mirar-lo amb prismàtics ajuda a tenir perspectiva. A una muntanya o, com és el cas, a milers de quilòmetres, en ple DF mexicà. Des d'aquesta ciutat immensa, Catalunya avui és una pregunta persistent que arriba amb els aperitius de qualsevol conversa. Després de les presentacions, la nacionalitat de la interpel·lada esdevé l'eix d'interès. I per interessar, interessa com si fos un tema propi.

Personalment tinc experiències d'altres viatges a Mèxic, i sempre hi he trobat coneixement i estima, no endebades van ser mil els republicans catalans que es van assentar en

Tant si criden el "Viva España" com el contrari, tots creuen que, si vol Catalunya, ningú no l'atura

aquest gran país i van ajudar a engrandir la seva cultura. Però ara l'interès ha esdevingut una interrogació intensa, amb un nivell de detall en el coneixement de la nostra realitat que resulta agradable i sorprenent. Ho pregunten tot, i de tot tenen opinió. El primer resultat de la mirada distant, doncs, és una cosa que ja sabíem: el conflicte català està plenament internacionalitzat, preocupa i ocupa a banda i banda del mapa, i ningú no s'imagina que sigui un tema menor. A partir d'aquí n'hi ha que defensen la *madre patria* (tot i que la volen lluny) i n'hi ha que entenen les nostres senyeres, però no he trobat ningú, i és un ningú molt rotund, que entengui que no es pugui votar. Aquest és el resultat més afinat que atorga la distància: el suport inequívoc a l'exercici de la democràcia.

Uns advoquen pel no escocès i per no trencar el tauler, d'altres pel sí, i que siguem ben feliços, però la idea que els catalans no puguin decidir és una cosa tan anormal i injustificable que aquí la raó catalana guanya per golejada. Fins i tot aquells que treuen a passejar els dimonis dels nacionalismes europeus, dit així, com si fos una pancarta multiusos, no justifiquen el veto espanyol al vot català. I si la importància del conflicte i la necessitat de votar són dos llocs comuns de l'opinió mexicana, el tercer no és menys rotund: Catalunya se'n pot anar. És a dir, tant si criden el "Viva España" i alerta amb això de trencar" com el "Defenseu els vostres interessos i que tingueu sort", tots els meus interlocutors donen per fet que, si Catalunya vol, ningú no l'atura.

I aquesta convicció, que a casa es pot discutir fins a l'esgotament, a milers de quilòmetres és una afirmació rotunda. Per què? Ras i curt, perquè al segle XXI no es discuteix el mandat democràtic en una democràcia. ●

Juan Ramis-Pujol

Robatori i malbaratament

Hi ha massa exemples com el dels ERO d'Andalusia, Gürtel, Bárcenas, Palau, que fan pensar molt. Ara s'hi afegeix l'operació Púnica. Sembla com si la cultura de la malversació ja fos exageradament present a les altes esferes de la nostra societat. Alguns d'aquests casos han suposat veritables traumatismes socials. Potser s'emporta l'Oscar el cas de Bankia. Sembla que som davant d'un exemple que il·lustra el robatori de guant blanc institucionalitzat. És un cas sagnant, perquè aquesta mateixa institució està implicada en el cas de les preferents, en el qual s'han aprofitat de gent en relatiu grau d'indefensió.

Tot això està generant una legítima alarma social centrada en la incapacitat de digerir tanta malversació de fons. Sorpren que encara no siguem conscients que el problema més important que generen aquests gestors no és el robatori ocasional de diners sinó el malbaratament que causa la seva gestió deficient. L'exemple de Bankia permet veure aquest contrast en tota la seva magnitud. Es van gastar uns 15 milions d'euros amb targetes en un període del voltant de deu anys. A més, es podrien haver concedit uns 60 milions en préstecs a alguns consellers. Es parla així mateix de centenars de milions addicionals corresponents a operacions dubtoses. Però, d'altra banda, és un fet que la mala gestió global de l'entitat ha tingut un impacte infinitament superior en forma d'un rescat que supera els 20.000 milions.

En una empresa amb un equip de gestió format i amb alta dedicació, el nivell de malbaratament pot situar-se en un 20% de les vendes. Després de trenta anys de nepotisme partidista dins de les nostres administracions, sabem que el percentatge de malbaratament segurament és molt superior. Podeu imaginar el que significa això anualment amb una despesa pública propera als 500.000 milions d'euros?

Es necessari atacar la malversació de fons, però fariem bé d'enfocar-nos en tanta incompetència que corroeix el país. El malbaratament que produeix és constant, passa cada minut, cada dia, cada mes i cada any. És diverses vegades superior al dèficit de l'Estat en el pitjor dels seus moments. És el pitjor càncer que tenim tots els ciutadans i, a més, mai no ha estat convenientment diagnosticat. ●

J. RAMIS-PUJOL, professor del departament de Direcció d'Operacions i Innovació Esade (URL)